СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 69. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 24-го березня 1936. — VOL. XLIV. No. 69. Jersey City, N. J., Tuesday, March 24, 1936. THREE CENTS

ВОДИ ОПАДАЮТЬ, АЛЕ ХОЛОД І БУРІ НЕ ДАЮТЬ РАТУВАТИ

ВАШИНҐТОН. — Уже суботнішні донесення з навіщених повінню околиць показували, що повінь уже досягнула свого вершка та що води вже почали всюди опадати. Одначе в суботу в багатьох з тих околиць настав сильний холод, подекуди були навіть бурі й заверухи, що сильно дезорганізували ратункову акцію.

За обчисленнями ґазет до суботи було в краю 170 жертв повени. Число бездомних виносило коло чверть міліона осіб. Шкоди обчисляли на 300 міліонів долярів.

У Новій Англії води вже значно опали. Ґартфорд і інші міста спаралізовані. Для охорони населення місто Гартфорд піддано під охорону національної ґвардії. Міський посадник зарядив „керфю" на 9-ту годину вечора: всякого, що буде на вулиці по тій годині, мають арештувати. У 20 хвилин по 9-тій годині справді на вулицях нема вже нікого крім міліції й поліції. Рух на дорогах до міста здержує влада, щоб не спричиняти нових клопотів через навал цікавих. Електричну силу почасти вже привернено. Шкоди обчисляють на 10 міліонів долярів.

У суботу вечором місто Питсбурґ було ще в темряві, але електровні робили вже заходи, щоби привернути нормальний стан. Хребет виливу минув Питсбурґ та був у суботу коло міста Синсинаті. В тій околиці впав сніг. Уряд сильно побоюється пошестей внаслідок повени; він казав напустити в водні збірники Питсбурґа міліони ґальонів фільтрованої води. Національна ґвардія патролює вулицями Питсбурґа та інших міст, навіщених повінню.

При кінці тижня терпіли багато від повеней південні стейти головно через те, що в ріку Огайо влялися нові зібрані води приток, що несуть води з стейтів Кентокі й Вест Верджінії.

Через снігі й холод ратункова акція поступала поволі. До Червоного Хреста зголосилися по допомогу 321,000 осіб. За три дні організація зібрала 116,000 долярів.

УКРАЇНЦІ МАЮТЬ ВЕЛИКІ ШКОДИ ЧЕРЕЗ ПОВІНЬ.

ЕМБРИДЖ (Па.). — Теодор Грицак пише: „Велика повінь навістила наші околиці. Майже половина міста Питсбурґ опинилася під водою. Сотки хат забрала вода з МекКізраксу. Поверх 800 родин лишилися без мешкання. Найбільше потерпіли наші люди. Наша церква, котрої малювання коштувало 15,000 долярів, під водою. Народний Дім і інші будинки в Литсдейл і Файркос коло Ембридж також пів водою. Всі фабрики замкнені, бо одні знайшлися під водою, а інші не працюють, бо не мають електрики й води. Поїзди не ходять і почти не маємо вже третій день, бо поїзди не можуть їхати. Місто в темноті, бо нема електрики. Не можна дістати ґазети, отже ми не знаємо, що діється в світі. Радія також нема; у Питсбурґу функціонує лиш одна стація".

ЩЕ ОДНА ЕЛЕМЕНТАРНА КАТАСТРОФА.

КАНЗАС СИТІ. — З західніх стейтів стає через березневі витри нова елементарна катастрофа: копотова хмара. Стейти Каліфорнія, Тексас, Оклагома, Канзас, Ню Мексико й Небраска вже зазнали її початків. Від копоту небо над Лос Анджелесом потемніло. В околиці міста Гаймона, в стейті Оклагома, хмара була така густа, що всяка комунікація на автомобільних дорогах перервана.

І РИБАКИ НА ОКЕАНІ БОЯТЬСЯ ПОВЕНИ.

БЕЙСАЙД (Ню Джерзі). — Рибаки, що ловлять рибу в заливі Делавер, бояться, що як повені ріки Делавер потревають довше, то буде загрожена їх ловля риби буркунець („шед"), що припадає на вчасну весну.

Якщо повінь потреває довше, вона занечистить ріку й залив.

ВИЗНАЧИЛИ ДЕНЬ КАРИ СМЕРТИ НА ГАВПТМАНА.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Начальник стейтової тюрми постановив виконати кару смерти на Бруні Гавптмані 31-го березня ц. р.

Адвокати Гавптмана заповідають нові заходи для вратування його від електричного крісла. Задумують вони теж якісь заходи потягнути на нові зізнання д-ра Кондона, що як він каже, був посередником між родиною Линдберга да Гавптманом.

ДУМАЮТЬ ПРО БУДУЧНІСТЬ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Великі виливи рік у стейті заставили стейтових законодавців думати про запобігання подібним катастрофам набудуче.

Комісар консервації лісів, Осборн, предложив уже стейтовій леґіслятурі свій річний рапорт про діяльність свого бюра та доказує, що стейт може багато причинитися до запобіження повеням набудуче, якщо він закупить великі простори лісів коло жерел виливаючих рік та залісить їх. Він радить визначити на цю ціль у 1936-тім році 5 міліонів долярів.

КАЦАПСЬКИЙ ВЛАДИКА.

Осінню минулого року (1935) збирав обезпеченеві вкладки від Т-ва Обезп. „Карпатія" у Львові відпоручник тогож Т-ва. Між іншим відвідав і апост. адм. о. Масцюха та просив, щоб дозволив потручувати кожного 1-го обезпечені вкладки з місячних платень цих священиків, котрі обезпечені у Т-ві, а опісля риманівська консисторія пересилалаб кожного місяця потручені вкладки до Львова. На це відпоручник одержав відповідь о. Масцюха, що не буде екзекутором Обезпеч. Т-ва (Зазначуємо, що перемиська консисторія у цей спосіб практикує та висилає разом потручені обезп. вкладки).

Тої самої осени їздив автом агент асекураційного Т-ва „Віта" у Кракові — Перелом (православний!) у товаристві о. канцлера Полянського та з лікарем-жидом по наших священиках і намовляли, щоб обезпечувалися в Т-ві „Віта". Що більше, виказувалися поручаючим письмом о. Масцюха (польською мовою), щоб священики обезпечувалися в тім Т-ві.

ЗЛОВЖИВАННЯ В СТАРОСТВІ.

Перемиська прокуратура занялася зловживаннями, які викрито в старостві в Мостиськах. Акт обвинувачення закидує урядовцям староства, Лельовському і Голинському, що брали хабарі при відкладанні військової служби. Посередником був жид Шварц.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ДБАЄ ПРО ТУРИСТІВ.

Від 1. до 31. жовтня ц. р. в усіх чехословацьких залізницях матимуть чужинці спеціяльні тарифові пільги. Вони полягатимуть у тому, що чужинець по 6-тижневім побуті в Чехословаччині дістане 50-відсоткову знижку залізничого білету. Якщо чужинець був 6 тижнів у котромусь чехословацькому живці, то знижка білету буде 66-відсоткова. Формальності, звязані з роздобуттям такої знижки, обмежено до мінімум.

ЗГОРІЛО 150 КИТАЙЦІВ.

У китайській місцевості Тієнсін вибухла цими днями пожежа в бараках для бездомних. Вогонь ширився з такою швидкістю, що велика частина мешканців бараків не вспіла вратуватись. У полумінї згинуло 150 китайців.

ТІКАЮТЬ ДО ЕТІОПІЇ.

Власти безпеки у Ґдині мають багато клопотів з молодими втікачами, що останніми часами масово напливають до Ґдині й стараються дістатись на якийнебудь корабель, щоб тільки поїхати до Африки, на італійсько-етіопський фронт. На одним англійським кораблі в Ґдині придержано цими днями 8 молодих утікачів, які за всяку ціну хотіли дістатись до Етіопії.

ЛЯВІНИ З ГОВЕРЛІ.

Дві великі лявіни впали цими днями з Говерлі. Причиною були великі сніжні опади, що цими днями навістили околиці Говерлі. В одній з ля вин згинув турист-лещетар 24-літній урядник держ. тарта ку у Ворохті, Семен Ляска Всі пошукування його були безуспішні.

ЗАМІСЦЬ ГРОШЕЙ ВИТЯГНУВ РЕВОЛЬВЕР.

До львівської каварні „Карльтон" прийшов коло год. 10 вечором бувший коміварський помічник Евген Пруський у товаристві двох жінок. Їв і пив і бавився разом з ними до год. 3. над ранком. Колиж наспів час платити рахунок і платничий представив його Пруському, останній замісць портфелю витягнув з кишені револьвер і став ним терроризувати платничого. В каварні зчинився переполох. Покликали постерункового, але він сам один не міг роззброїти авантурника, тимбільше, що обі жінки станули в його обороні. Щойно два постерункові відвезли Пруського на комісаріят. Перед двома тижнями, як опісля виявилося, так саме вчинив Пруський у каварні „Уніон".

СУД УНЕВАЖНЮЄ ПОДРУЖЖЯ ПОЛЯКА З „ОБРАЗКОВОЮ ЖІНКОЮ".

Два роки тому польський робітник у Торонті, Владислав Шрейґер, побачив у свого товариша світлину його сестри, Ленори, що проживала в Польщі. Залюбився в ній і в порозумінню з її братом спровадив Ленору до Торонта, де пізніше побралися в народнім костелі. Але таки зараз по шлюбі Ленора відмовилася жити з Шрейґером і його покинула. Тепер Шрейґер подався до суду уневажнити подружжя, що суд і зробив.

СУДОВА ТЯГАНИНА ЗАСУДЖЕНОГО НА СМЕРТЬ.

Перед апеляційним судом у Варшаві знайшлася пятий раз справа Владислава Талади із Пйотркова, що вже кілька літ знаходиться між життям і смертю. Його кілька разів засуджували на смерть і цей присуд касували. Талада вбив по звірськи свою приятельку. Суд першої інстанції засудив його на кару смерти, а суд апеляційний злагіднив присуд до 10 літ. Найвищий суд скасував цей присуд, а суд апеляційний, розглянувши ще раз справу, засудив Таладу знову на кару смерти. Тоді обвинувачений відкликався знову до найвищого суду, який знову присуд скасував. Тепер справа знайшлася знову перед апеляційним судом, який засудив Таладу на досмертну вязницю. Одначе на цьому процес не скінчиться, бо оборонець відкликується знову з касаційною скаргою до найвищого суду.

ЗА КПЗУ.

В окружному суді в Луцьку відбулась дводнева розправа проти 24 осіб, яким закинено протидержавну діяльність і належання до КПЗУ. Засуджено Миколу Никифорова на 6 літ і 8 місяців, Шевчука і Ткачука на 6 літ, Мошка Гуца на 8, вісьмох обвинувачених по 7, сімох по 6, трьох по 2. Катерину Шабалу на 4. Одного обвинуваченого виправдано. Всі засуджені втратили громадянські права на 5 до 10 літ.

ВОВКИ В КАРПАТАХ.

В селі Воля Мигова, пов. Лісько, появилися громадно вовки. Одна вовчиця кинулася на стражника Голяка, який тільки з трудом оборонився. Ударом дрючка він убив звірюку. Вовки появилися також в інших сторонах Карпат.

НАЇЗД НА ГУЦУЛЬЩИНУ.

Як повідомляє агенція „Всхуд", на Гуцульщині йде розбудова літниць, санаторій і кліматичних осель. Наплив літників і лікуванців до гуцульських місцевостей зростає з кожним роком, а це вимагає розбудови осель, санітарних умовин та інших культурних уладжень. Цього року призначено на таку розбудову Гуцульщини 150 тисяч зл., а з тих кредитів має користати особливо Косів, Жабе, Космач, Ворохта й ін. Роблять заходи, щоб ті кредити поширити. Як відомо, одночасно йде плянова акція, що під покришкою культурно-освітньої місії має на меті полонізацію Гуцульщини.

ГРІЗНА ПОШЕСТЬ.

Грізна таємнича епідемія шириться в деяких околицях південної Бразилії. Люди занедужують нагло і по кількох годинах умирають. Досі померло від тієї недуги понад 1,000 людей. Лікарі не устійнили ще, що це за недуга. На їх думку, це відміна дуже налального тифу. Лікарів і ліки доставляють до цих околиць літаками.

СТІЙКОВИЙ ЗАСТРІЛИВ АВАНТУРНИКА.

В нічній каварні Кавфберга в Бориславі прийшло до бійки, в якій Маріян Форемний, знаний авантурник, пробив ножем Казимира Шуста, а згодом кинувся на якогось Бека. Повідомлена поліція вислала стійкового. Форемний вдарив стійкового кулаком у груди, так, що він упав на землю. Тоді бандит кинувся на поліцая і хотів його роззброїти. Щоб його випередити, стійковий добув револьвер з футералу і стрілом у черево повалив Форемного на землю. Ранений помер незабаром.

1,000 ЗАМУЖНІХ ЖІНОК УТРАТИЛИ ПОСАДИ.

На основі обчислень жіночих організацій, що вели протестаційну акцію проти звільнювання жінок із бюрових посад, якщо їхні чоловіки заробляють на удержання родини, досі зредуковано в Польщі понад тисячі урядниць. Самі тільки суспільні обезпечальні звільнили поверх 700 урядниць у ріжних містах.

ВИБУХ ГРАНАТИ.

Підчас розбірки старої гранати торговець залізом з Шибалина, пов. Бережани, Павло Атаманчук необережно вдарив молотком, внаслідок чого граната експльодувала. Атаманчука розірвала граната на куснички.

ВОВКИ В ЛЯПОНІЇ.

Як повідомляють із Гельсінґфорсу, в Ляпонії бушують масово вовки і роблять знищення особливо серед ренів. Недавно напали на стадо ренів, що тікаючи опинилися над берегом пропасти. Яких двісті штук згинуло на дні дебри. Люди добули їх звідти і продали годівельникам лисів. Одначе це покрило тільки частину втрат. Вовки атакують рени в ночі, підчас заверюхи, роздираючи по кількадесять штук з одного стада. Ляпонці ведуть завзяту боротьбу з тими хижаками. Недавно тому вбили одну вовчицю, що роздерла коло 200 ренів і кількасот молодих.

ВЖЕ СУДЯТЬ УКРАЇНЦІВ — ПРИ ЗАМКНЕНИХ ДВЕРЯХ

ЛЬВІВ. — Процес проти українських підсудних у Стрию ведено при замкнених дверях. Тому нема з нього звітів у пресі. Це нова польська метода ведення процесів проти тих українців, що їх обвинувачують за державну зраду і приналежність до ОУН. У варшавськім процесі й бережанськім виходили підчас розправ на яв ріжні речі, що кидають дуже погане світло на польську владу і польські суди. Особливо погано вражають Поляків звідомлення про жахливі побої українських вязнів. Щоб це оминути, рішила польська влада пробувати вести карні розправи при замкнених дверях проти тих українців, що їх судять як революціонерів.

„КОРИСТИ" З УГОДИ.

ЛЬВІВ. — Польська влада порозсилала „строго довірочні обіжники" до ріжних польських чинників по містах і селах Галичини, відбуваючи заразом довірочні конференції з польськими солтисами, вчителями, тощо, щоб наклонити їх усіх до акції творення на українських землях польських молочарень. Акція та звернена проти українського „Маслосоюза". Польська влада обіцяє польським молочарням субвенції й догідні кредити та заповідає видання у скорому часі такого молочарського закона, що піде на руку польським молочарням.

СКАРБИ УКРАЇНСЬКИХ МУЗЕЇВ.

КИЇВ. — У бібліотеці Української Академії Наук у Києві знаходиться між стародруками надзвичайно цінне видання книги відомого грецького фільософа Аристотоля „Про тварини". Латинський переклад цього твору вийшов був у Венеції 1476 р. До наших днів заховалися тільки два примірники цього видання, надруковані на пергаменті: один з них зберігається у паризькій національній бібліотеці, а другий у київській бібліотеці.

В одеському історично-археольогічному музеї зберігається знайдений перед 90 роками у гробниці египетського міста Теби папірус зперед 3,500 років. Є це папірус епохи розцвіту египетського мистецтва, т. зв. „Книга мертвих", дуже подібна до рідкого унікума-папіруса, який зберігається у Британському музеї в Лондоні. „Книгу мертвих" тепер розшифровано, а закордонні египтольоги висловились про цей осяг української науки як про великий вклад до египтольогії.

СТОЛИК НАПОЛЕОНА В ПРИЛУКАХ.

КИЇВ. — У музеї в Прилуках зберігається дуже цікавий історичний експонат-столик-шафа, який належав до Наполеона Бонапарте. Столик зроблено у XVIII ст. Наполеон користувався ним підчас свого заслання на острові св. Єлени. Столик вивіз до липовецького маєтку на Прилуччині де Бальмен, який був комісаммен-наглядачем за Наполеоном від російського царського уряду.

ВЕЛИЧАВА УКРАЇНСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — Офінор доносить про врочисту академію, влаштовану Українською Громадою з приводу 18-літньої річниці визволення України. Саля була переповнена українцями і гостями, між якими виднілі представники поневолених Советами народів. Були французькою мовою промови, в яких підкреслено змагання українців до своєї держави. Свято закінчилося прегарним концертом української музики, в якім взяла участь між іншим і Л. Корецька, українська співачка з Америки.

НАСЕЛЕННЯ КИЄВА.

КИЇВ. — Згідно з останнім статистичним обчисленням населення Києва виносить 625,000 людей.

ПОЛЬЩА ПРОТЕСТУЄ.

ЛОНДОН. — Польський міністер справ заграничних, Бек, закинув Великій Британії, Франції, Італії й Бельгії, що вони хочуть диктувати меншим державам. Мав він на думці рішення, яке вони повзяли супроти Німеччини, не питаючи думки інших держав.

НЕ ЗНАТИ, ЩО ЗРОБИТЬ ГІТЛЕР.

БЕРЛІН. — З промов Гітлера виходить, що Німеччина не згодиться на обмеження своїх суверенних прав у Надрейні. Він сказав у своїй промові в Бресляв: „Що це за міжнародній порядок, який дозволяє грозити тому народові, що хоче бути господарем на своїй власній землі?" Супроти цього годі передбачити, які він поставить тепер умови щодо участи Німеччини в нарадах Ради Ліґи Націй, на яких іще далі судитимуть Німеччину за нарушення льокарненського договору.

РАДИТЬ ПРИНЯТИ ПРОПОЗИЦІЮ ГІТЛЕРА.

КЕЙП ТАВН (Африка). — Генерал Джан Смутс благав у своїй промові приняти мирову пропозицію Гітлера і повірити йому на слово. Він казав, що добре сталося, що вже раз скінчено з надрейнським нещастям, бо тепер вже можна щиріше говорити про замирення Европи, як теж про обмеження її зброєння.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ МОЛОДІ

У сенатськім комітеті для виховання й праці вже почалися переслухання свідків над законопроєктом про молодь, що вже від довшого часу займає молодечі організації та широкі круги свідомих громадян.

Питання молоді виринуло в цілій своїй гостроті через депресію. До депресії промисли й бизнес забирали всю молодь, що не хотіла ходити далі до шкіл. Молоді люди негайно переходили між „дозрілих", заробляли на життя, дружилися, заводили самостійні сімї. Депресія поклала цьому кінець. Багато молоді, охочої до науки, не може продовжувати науки. Охочі до роботи не можуть знайти роботи. Навіть найкращий вишкіл часто не помагає. Через те багато молоді не хоче навіть кінчити вищих шкіл. Великі маси молодих людей просто здеморалізувалися.

Громадянство спершу дивилося на це байдуже. Мовляв, депресія скоро скінчиться, вернуться нормальні часи для всіх, вернуться і для молоді. Тимчасом депресія тревала й тревала. Скоро стали люди добачувати преріжні лиха для молоді. Почули це передовсім старші робітники, як молоді люди, жадні роботи, почали пхатися за роботою і як підприємці наймали їх за низьку заплату як помічників, учених і челядників. Почули згодом старі політичні партії, коли молодь, замісць іти слідами батьків, стала радикалізуватися, хапатися крайніх поглядів. Відчули церкви.

Стали люди радити, що зробити на це лихо. Одні радили старі засоби: кий, поліцію, арешти, мовляв, треба взятися ломати молодь. Треба, мовляв, молодь бити так довго, поки вона не пічне слухати сліпо старших. Інші, навчені досвідом, що насильством не можна зломати духа людини, хіба її викривити, взялися давати молоді нагоду заняти свої руки й ум. Уряд Злучених Держав видав величезні мільони долярів на роботи для молоді та піддержання їх у школах.

Ці спроби показалися корисними й тепер у конґресі пробують знайти спосіб вирішити питання молоді одним широком законом. Сенатор Бенсон і конґресмен Амелі внесли проєкт, щоб уряд допоміг молоді в часах депресії. Охочим до науки уряд має дати нагоду вчитись, а охочим до праці нагоду до праці. Ці останні мають працювати при ріжних публичних підприємствах, дістаючи при тому заплату, не нижчу від заплати пересічного робітника, щоб не конкурувати із звичайними робітниками. Кошти на цю ціль має роздобути уряд дорогою оподаткування високих спадщин.

Проти проєкту виступають уже ті люди, що мають надію дістати або лишати великі спадщини. Виступають капіталісти, що хочуть мати маси молоді для збивання заплат робітникам. Виступають нарешті ті, що вірять у кий і поліцийну палку.

Закон заслугує на попертя й усі свідомі громадяни повинні дати йому підпору.

ЗМІСТОМ ЗАВЖДИ БУДЕ — НАЦІЯ

В польськім органі „Просто з мосту" полемізує С. Пясецький із соціялістичними поглядами, що націоналізм є ідеольоґією міщанства, введеною міщанством у 19 столітті до історії. Він стверджує, що націоналізму не можна порівнювати з соціялізмом, чи з іншими „ізмами", бо націоналізм це не доктрина, така, як наприклад марксизм. Націоназм це просто любов батьківщини, це звязок людини з батьківщиною.

„Старокраєвий „Новий Час" передає переклад цієї цікавої статті:

Націоналізм — пише Пясецький — є старший і від XIX. віку і від міщанства. А триюмфи націоналізму в XIX. в. є власне просто клясичним доказом побіди національної дійсности над клясовою доктриною.

Бо який історичний факт започаткував оце „введенння націоналізму до історії XIX. віку"? Велика французька революція. Та революція, що на основі клясової доктрини мала бути революцією клясово освідомленого міщанства проти тиранії вищих кляс, а в історичній перспективі рисується нам сьогодні як революція національного міщанства проти скосмополітизованих горішніх верств.

Таке саме історичне явище, тільки на ще більші розміри, відбувається на наших очах в советській Росії. І тут революція відбулася під клясовими кличами; викликали її марксисти; мала вона ствердити слушність доктрини. А з кождим днем стає щораз ясніше, що національна дійсність побіджує доктринерство інспіраторів революції. Відсунено від влади скосмополітизовані горішні верстви та міщанство, що космополітизувалося, до голосу прийшли народні маси та їхні живі національні інстинкти. **З клясової революції вилонюється поволі національна форма нової Росії.** Викляте слово батьківщина вернулося до словника, тільки з іншим прикметником: замісць батьківщини російської — батьківщина советська. Ця зміна прикметника вказує на ще цікавіщий процес: процес вихіснування підсвідомим російським націоналізмом навіть інтернаціональних кличів комуністичної доктрини для своїх цілей. Те, що не вдалося виконати царатові шляхом русифікації ріжноплемінних елементів російської імперії, проводить в життя червона Росія при помочі советизації імперії. Очевидно, творений советський нарід не буде тим самим, чим був російський нарід. Одначе буде в цьому високий відсоток російськости, у всякому разі понад 50%. На решту нової національної зміцки зложаться етнічні первні інших національностей, що заселюють СССР. Та завжди в історії так воно є, що побільшення народу доконується ціною зречень у користь інших.

Специфічна етнічна і господарська структура російської імперії опричинює, що марксизм, вигодований на заході Европи, всупереч усяким теоретичним здогадам його творців, власне в Росії знайшов пригожий ґрунт. Не в Злучених Державах, що по думці комуністичної доктрини повинні би перші перейти через революцію, бо там найдальше посунулася концентрація капіталу, тільки в занедбаній під промисловим оглядом Росії. Коли сьогодні обсервується, як у Советах відбувається величезна розбудова промислу під кличем дігнати і перегнати Захід, годі опертися думці, що й тут діяв підсвідомий інстинкт народу: тільки через революцію, тільки через ентузіязм визволених мас, тільки через внутрішнє піднесення праці (зовнішно невільницької!) — могла Росія пірватися на ці перегони, необхідні для могутньости народу, необхідні для відроблення свого занедбання.

Так склалося, що суха, бездушна доктрина марксизму в даному історичному моменті зробилася корисним знаряддям для російського народу. В практичному пристосуванні на терені СССР набрала сім іншого внутрішнього сенсу, часто просто суперечного з заложенням творців.

Інтернаціоналізм комунізму, що є безсумнівно овочем вкладу в формування комуністичної доктрини жидів, яких форми життя в розсіянні мусять бути прихильниками інтернаціоналізму, — в складній під національним оглядом Росії — вже сьогодні має характер наскрізь національний: є кітом, що споює нову, советську батьківщину.

Внутрі СССР ділає обеднуючо; назовні творить можливості дальших підбоїв (хвилево зрештою непередбачених, бо доволі роботи в сьогоднішніх межах), а крім цього віддає Советам великі прислуги в світовій дипльоматичній ґрі: в кожному краю є віддані Комінтернові місцеві люди, готові поперти маніфестацією потреби советської заграничної політики.

Колективізм уможливлює Советам доганяти під господарським оглядом інші держави шляхом комасації робучих сил і таке вихіснування їх, яке в капіталістичному устрою вважали би за найстрашніший визиск. Є це, очевидно, праця для советської батьківщини, а не для капіталіста; це дає їй інший характер. Але саме тому дає змогу Росії доганяти Фордів і Крупів.

Ба, навіть комуністична боротьба з релігією в Советах, з огляду на розклад православної церкви, сектанство і распутінські традиції, має значно інакше значіння, ніж мала би його деінде. Хто знає, чи не буде вона тільки прочищенням ґрунту; де вже появилося слово „батьківщина", там і слово „Бог" не є таке далеке.

Отже погоджуюся, що сутній зміст соціялізму (чи комунізму) є національний — але в Советах. А що саме там зробився національним, точніше: національно-советським (ще одна побіда національної дійсности над клясовою доктриною), то в нас водночас мусить бути протинаціональним. **Соціялізм, а радше комунізм, є вже сьогодні національним советським віроісповіданням. Хто переходить на це віроісповідання, той тимсамим винародовлюється. Столицею цеї батьківщини стає червона Москва.** Після розламу на сталінців і троцькістів нема вже хіба таких наївних, які вірилиб, що Кремль Сталіна змагає до світової революції та утопійного Союзу Соціялістичних Республик Рад Світу. Кремль змагає до будування могутньої советської держави в Росії, держави, яку можна би ще заокруглити, проковтуючи найближчих сусідів, якщо вдалосяб заґітувати їх для советського віроісповідання.

Боротьба в світі йде між народами. Народи користають з доктрин, навіть чужих, і перетворюють їх для своїх цілей (так, як тепер у Советах, як у середньовічню ґерманський світ послугувався римською доктриною: римське цісарство німецького народу). Доктрини є могутньою зброєю в боротьбі народів, але тільки зброєю. Змістом завжди буде нація, її потреби й інтереси.

ЗАКОН ПІМСТИ В ПРИРОДІ

Що закон пімсти це один з найпервісніших і всім єствам на світі менш або більш ясно свідомий закон існування, на це один англійський письменник наводить як доказ ось такий просто неймовірний факт, що його я тут подаю за рефератом у віденськім журналі **„Е. Ц. ам Абенд"** з дня 22. січня 1936. Автор пише:

Від якогось часу мешканці всіх кралів (осель готентотів і кафрів. — О. Г.) над горішним Сенеґалем понали говорити тільки про одно, а саме про Нбому Карунґу, тобто про страшливого крокодиля, якого хижість і ненажерливість просто не давали нікому пробратись через ріку. Він ось коням та мулам відкусував ноги так гладко, мов відрізав пилою, втягав середньо великого вола з легкістю під воду, а й не помітував людським — брунявим, чи білим — мясом, коли була нагода захопити кого. І вже багато ловців збиралося справити кінець огидній і лютій потворі, але безуспішно, нехай, що в панцирі тієї бестії назбиралося з того чимало памяток після того, як рани заблизнились і призабулися. Також декілька ґритянських громад улаштували воєнні походи на звірюку, але хоробрі герої, що рушали на бій під звуки бубнів та виводячи танки перемоги, верталися з походу з правила пригноблені, і неодному з них доводилось оплакувати втрату руки чи там ноги, яку треба було лишити в пащі крокодиля. Але після того, як і наші послугачі, що на поромах пробирались рікою з харчами та з муніцією, зазнайомились гаразд з гострими зубами того водного душогубця, я рішився покласти крокодиля трупом, причім неґритський хлопець Думба мав мені бути провідником.

Отак було ще досвіта, коли ми наспіли над ріку. Тут довкола було пусто й тихомирно, коли це раптом хлопчина показав рукою на протилежний беріг і стривожений промовив: „Там... те велике... це Нбома Карунґа... спить!" І справді, поглянувши крізь мій далековид, я розпізнав голову велитенського крокодиля. Та це було так, немовби він—без огляду на відсталь приблизно одного кільометра!—побачив, що ми наближаємося, бо він раптом пропав у глибині і не показувався цілих кілька днів.

Але одного вечора, після того, як я вернувся з ловів на антильопи, побачив я крокодиля знову. Тепер ось він виліз з води і розлягся в теплім піску, причім його велеканське, твердо опанцирене тіло це скидалось просто на передпотопового заврія, і можна було, дивлячись на нього, повірити, що цей велит боротьби з великим волом не боявся. Всежтаки я мусів сказати собі, що стріляти до нього кулями, пригожими до ловів на антильопи, це очевидна витрата стрільна, і я рішився тільки підстерігати старого опришка, гукнувши притім на Думбу принести мені велику рушницю. Але коли я свиснув і крикнув, то це сполошило крокодиля, він потьопався до ріки і звалився у воду. І я вже тут, знеохочений, хотів підвестися і забратись геть, коли чую — в гущавині джунглі тріщить галуззя, і водночас у віддалі так двіста метрів від моєї криївки, вийшов з кущів слон. Це була самиця, яка вела поперед себе мале, величини дорослого ґну (рід антильопи в півд. Африці. — О. Г.). Спершу слонка видавалася мені спокійною, одначе згодом вона двигнула трубу вгору, що в слона є певним знаком того, що він нюшить якусь небезпеку. Притім вітер віяв у напрямі від неї до мене так, що я предметом того її занепокоєння бути не міг. Тому я сидів тихенько, не важучись і пальцем ворохнути, бо знаю, що зі слонкою, яка йде зі своїм малим, зачіпатись дуже небезпечно. А зрештою й обидва звірі, великий і малий, стояли хвилями мов вирізьблені з каменя, відрізуючись гострими обрисами від темряви гущавини за ними.

Отак наслухували ми якийсь час, аж поки не сталося щось, чого передбачити мабуть і найбільш досвідчений ловець не був усилі.

Ось малому слоникові мабуть трохи навкучилося стояти непорушно біля матері, і він, ще поки слонка чуйно нюшила на всі боки простору, побіг собі до води, віддаленої на яких трицять метрів від нашого затишка. Було видко, що болотна купіль його занаджувала. І вже наш слоник хотів зануритись у відстоялій воді, коли тут з ріки вистрибнула блискавицею шпичаста голова, ряд гострих як цвяхи зубів вївся в тіло слоника і ще тільки хвиля, а крокодиль потягне його з собою у глибінь. І воно зовсім певне, що це булоб удалось жорстокій потворі, колиб саме — не слонка. Бо в тойже мент, зі швидкістю, яка не стояла в ніякім відношенню ні до величини ні до незугарности слонки, і даласяб обчислити хіба дробами одної секунди, слонка стояла вже в ріці біля свойого малого.

І тутже я побачив щось, що своєю нечуваністю потрясло мною до глибини душі.

Оце ось, — таксамо у дробах одної секунди — труба слонки нагло видовжилась, обкрутила голову крокодиля під самою шиєю, двигнула його високо вгору і з величезною силою кинула плазуна на беріг. І водночас, іще заки старий розбишака зміг хочби тільки повернутись утікати, слонка всіма чотирма ногами станула на ньому і почала толочити його на безобразну саламаху.

Так:

Це видовище потрясло мною!

Бо воно було просто страшно дивитися на те, з якою невиданою люттю слонка мстилась на крокодилю за поранення її дитини. Коли ось вона з початку розчавлювала його стовбурами своїх ніг мовчки, то опісля озивалась час до часу пронизливим, на голос сурми похожим криком, топтаючись водно на місці, де ще тому кілька хвилин шкірився крокодиль. А малий слоник, здається, не потерпів від наступу крокодиля надто багато; помітно було лиш, як він, заляканий, пригортався до мами. Слонкаж довго не могла заспокоїтися і її кожний рух ось зраджував, яка вона ще завжди повна кипучої люті. І де далі вона знову стояла в ріці і дбайливо обмивала рани своєї дитини, одначе згодом поверталась на місце свойого бою з плазуном, щоб усе наново толочити останки крокодиля. Та міжтим вітер почав віяти з іншої сторони, і я вже боявся, що слонка пронюшить прияву небажаного глядача і двигнеться перемінити мене в такуж квашу з костей і крови, як і крокодиля. Але моя трівога була зайва. Бо в якийсь час опісля вона зникла з малим у джунґлі, щоби більш на місце біля ріки не вернутись.

А я зараз же знав, що я тут бачив щось, що не кожній людині дано є пережити. І зараз я підбіг до місця, де слонка розтолочила крокодиля. Та тут була вже тільки одна-одинока грязюка, перемішана з кровю та поодинокими шматками кісток; з форми тіла крокодиля не було вже й сліду.

Переклав з німецького
д-р Остап Грицай.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Т. Л., Міннеаполіс, Мінн. — Ваша телеґрама про зміну дати відчиту п. Е. Ляховича з 25. березня на неділю дня 29. березня прийшла доперва в суботу пополудні, коли „Свобода" вже була видрукувана. Оголошення поміщено ще попереднього дня, в „Свободі" з пятниці на суботу, себто в той день, коли ми одержали оголошення з проханням, щоб помістити якнайскорше.

Хлопський розум.

Суддя: Звертаю обвинуваченому увагу, що може ще внести відклик від присуду.

Обвинувачений: А скільки то коштує?

Суддя: Ну, це нічого не коштує.

Обвинувачений: Е, прошу найяснішого суду, то я того відклику не буду вносити. Що нічого не коштує, то певно нічого не варта.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

— 31 —

І от став перед трибуною мур нового війська. Кожухи, петеки, запаски відсунулися назад. Тепер розмова лише з вибранцями. Он як гордо стоять вони й чекають.

Йонаш радить. Підшіптує свої міркування. Розенкранц. Онде Блютрайх ледве держить перед собою свого живота. Він також не без діла. Він пропонує свої послуги. Він доставить для новоутвореного війська найліпші харчі й по найдешевших цінах. Він боїться, щоб йому не перебили ґешефту. Тож не даром скрізь тиснеться отой великий політик Розенкранц.

Але з рядів новоутвореного війська зненацька виступає один сірий кусень. Хто то є? Ага. Це Цокан. Це Юра Цокан. Що він собі бажає?

Він хоче промовити до народу. Але він не звертається до свого начальства. Ні. Він круто по-військовому звертається до маси. Так, так. Він обернувся спиною до Бабчинського й до Йонаша, і до Блютрайха. Ось усі виразно почули: — Чесна громадо! Дозвольте з цього приводу й мені сказати кілька слів.

Шу-шу-шу! — побігло понад натовпом. — Просимо, просимо! — загуло з десяток одважніших голосів. Начальство — піп, лісничий, нотар і гандлярі переглянулися. І якого біса вперло сюди отого Цокана! Чиж вони не знають, що то за птиця Цокан. Хто його не знає, отого осоружного Цокана. Але хіба можна не дозволити йому говорити? Хіба тепер такий час?

— Просимо, пане Цокан, — озвався ззаду Бабчинський. Він навіть „паном" його обдарував.

А він — той пан, твердими мужніми кроками входить на трибуну. Міцний, щільно обтягнутий у сірий військовий плащ з загорілим бронзовим обличчям, суворо дивився своїми сірими очима вперед. В руці у нього довга обмотана чимсь тичка. Вичекавши хвилину, поки натовп втихомириться, він почав:

— Народе!

Це слово пронизало гостро мовчанку й, мов стріла, промчало понад головами слухачів.

— Народе! — по короткій перерві повторив Цокан ще раз. — Зійшлися ми тут, чесні громадяни, перший раз, відколи стоять оці наші гори. Минали довгі століття, тисячеліття. Наші пращурі та прапращурі жили тут, випасали свою маржину й тут умірали. Ця земля хоронить і до страшного суду хоронитиме їх кости. Але вони вмірали, западалися їх могили й затирався по них і слід навіки. На їх місця родилися інші, які таксамо до найменшої дрібнички жили, як їх діди та батьки. Ми родилися й виросли по горах і лісах. Ми випасали маржинку, ми їли, спали, працювали по чужих бутинах, нас використовував хто хотів, на нас дивилися, як на худобу, яка лише потрібна на те, щоб добре тягнула ярмо. До нас налізло безліч чужаків — хижих, ненаситних, які скрізь, де тільки можна, де тільки знайшлося краще місце, посідали й, як ті лавуки, порозставляли на нас свої сіточки. Коршми, обман зробили те, що в короткому часі всі долини, всі береги рік, усі бутини, ліси й полонини опинилися в руках отих хижацьких заволок. Наш народ відтиснуто назад, на високі ґруні, на скелі, туди, де лише мох та камінь. Нас не стало видно ніде в низу. Ми сходили в долину хіба до праці, до коршми й до церкви, а відбувши своє, мов дичина, верталися назад у свої нори. А тимчасом долинами ростуть палаци чужих панів, множаться коршми та прибувають усе нові зґраї чужинців.

Щоб ми не могли прийти до себе й не зрозуміли свого положення, наші пани не дали нам нашої школи. Наші діти роками ходили до того великого будинку, що стоїть он у Кевелеві тільки для того, щоб навчитися кілька непотрібних мадярських слів. Миж лишалися темні, невидющі, затуркані. Мова, якої силою навчали, не приносила нам ніякої користи, бо ніде в світі тією мовою не говорять. Нею говорить лише жменька мадярів, а більше ніхто. Навіть зайдіть до Ворохти й там уже ніхто не зрозуміє ту мову. А задля неї ми мусимо зрікатися нашого знання, нашої освіти.

Між начальством помітний рух. Бабчинський нервується. Йонаш хоч і не розуміє, що той говорить, але бачить по обличчях слухачів, що то зовсім не те, що говорили попередні промовці. — Зігнати його, зігнати; — шепче Йонаш Бабчинському, але не втримується й сам вибігає на трибуну.

— Пане Цокан. Ви не про те говорите. Сьогоднішній день утворений не для того, щоб ви бунтували народ. — Сердито говорить по-мадярськи Йонаш.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ХТО ВИНЕН?

Німецький ґазетяр Теодор Вольф, що був редактором великої ґазети „Берлінер Таґеблят" від 1906-го року донедавна, написав книжку про критичні дні перед світовою війною.

У тій книжці присвячує він багато місця важному для міжнародньої політики питанню відповідальности за війну, котре, як звісно, аліянти поставили в основу твердих умовин мира проти Німеччини. Вольф збиває думку про вину Німеччини як чисту фантазію. Він виказує, що війни не хотіли ні цар Микола ні цісар Вільгельм; ні антимілітаристичні французькі радикали, що тоді були при правлінню в Франції; ні Бетман-Гольвеґ, німецький канцлер, той „придушений мораліст"; ні ліберали в англійськім міністерськім кабінеті; ні сер Едвард Ґрей, що виразно говорив: „Я ненавиджу війну!"

Значить, війна виникла без уваги на те, що ніхто війни не хотів. Причини її лежали поза цими провідниками. Провідники, замісць вести, самі були ведені.

НІХТО НЕ ВИНЕН?

Ця думка, що нібито ніхто не винен за факт такої великої ваги, може видатись абсурдом. Це може виглядати на ту поговірку, що, мовляв, повна хата порядних людей, а сокира зпід лавиці пропала.

Та в світі є багато подій, за які нікого не можна робити відповідальним. Бажання робити когось відповідальним за всяку подію, що скоїлася, дуже часто кінчиться тим, що ми неправедно винуємо за подію ріжних людей невинно.

Здається, що розумні люди багато менше винують інших людей, як це роблять люди нерозумні. Можна це завважити, наприклад, хочби на такій справі, як друкарські помилки в книжці або ґазеті. Є люди, що дістають велику насолоду з того, що вилають за таку помилку редактора або завідувача ґазети. Розумні люди, що мають досвід з ґазетами й книжками, знають, що помилки в книжці й ґазеті трапляються при найкращій волі й заходах відповідальних за це людей.

ДИТИНА З ГОЛОВОЮ ВЧЕНОГО.

Один великий американський виховник оповідає в своїй книжці про виховання дітей таку подію.

Закликали його родичі одної дитини, що не добре годилася з родичами, на відвідини до хати родичів, щоб він зблизька приглянувся дитині. За якийсь час дитина прийшла домів зі школи й почала родичам оповідати про те, що вона бачила й чула в школі. Виховник міг відразу побачити, як кожне слово дитини іритувало батьків. Видно було, що вони ждали від дитини чогось зовсім іншого. Він не міг угадати, що саме дитина говорила таке дражливе, чому саме батьки так сильно противилися.

Аж дитина нарешті сказала: „Ми маємо в клясі такого хлопця, що не біжить". Ця заввага теж поіритувала батьків. Тоді виховник сказав батькам: „Ваш син, не вважаючи на його дитячий вік, має голову вченого. Так, це вам видається неймовірним, але так воно є. Звичайна дитина була би сказала: „В нас у школі є хлопець, що не хоче бігти". Коли дитина каже тільки те, що вона певно знає, а не підсуває річей, про які вона не може мати поняття, то це знак дитини з мізком ученого. Таку дитину треба шанувати, а не картати. Зміняти вашу дитину не треба. Ви, родичі, повинні змінити свою поведінку".

МАШИНА Й ЛЮДИНА.

Про американську фільму Чарлі Чепліна „Модерні часи" розписуються широко ґазети в Англії. У поважнім лондонським тижневику „Обзервер" пише про неї один з найкращих англійських фейлетоністів, Айвор Бравн, стараючися сказати своїм читачам, що нового до зрозуміння нових часів приносить фільма великого коміка.

Для молоді, каже Бравн, фільма відай нічого не скаже. Адже молодь привикла до фабрики так, як її батьки привикли до тикання годинника. Одначе в машині є страшна сила. „Машина розбиває людину. Нині машина стала така досконала, що машиніст став зайвим".

Отже сталася людині така пригода з машиною, як тому загонистому синові з часів татарських нападів з татарином.

„Тату, ходіть сюди! Я піймав татарина".
„То веди!"
„Та коли не ведеться!"
„То держи!"
„Та коли не тримається!"
„То пусти!"
„Та коли не пускає!"

ЕТІОПСЬКЕ МИСТЕЦТВО.

Етіопією зацікавився ввесь світ. З малюнків по часописах і фільмах кожний може створити собі приблизне поняття про погляд тієї романтичної та дикої африканської країни. Століттями про Етіопію нічого не говорили. Була то країна, про яку нічого сензаційного не могли принести часописи. Тепер, коли Італія воює з Етіопією, нараз виявилося, що то цікава країна.

Цікава Етіопія своєю дивною, ріжноманітною культурою та старим, доволі оригінальним мистецтвом. Християнські етіопці дуже побожні люди. Мають спеціяльне оригінальне малярство й архітектуру.

Етіопія в усьому, отже і в мистецтві століттями заховала старинні традиції, на які новітня европейська цивілізація не могла впливати.

В поодиноких містах Етіопії і сьогодні можна натрапити сліди дуже старого мистецтва. Найбільше розвинене є малярство. Колись у давніх часах етіопці мали доволі талановитих малярів.

Тому кілька літ славний французький дослідник Гріюль промандрував Етіопію та в Ґондарі (в горішній Етіопії) натрапив на пів-розвалену церкву св. Антона. На стінах розваленої церкви висіли ще старі образи старих етіопських малярів. Гріюль старанно зібрав усе та за дозволом негуса перевіз до Парижа. Там штучно виправили їх так, що одержали цілість. Так Париж одержав найстарші, найгарніші етіопські малярські праці.

Етіопське будівництво дуже примітивне й у нинішньому розумінні не може вважатися мистецьким. Церкви та будинки будовані з глини та болота, тому не могли довго встоятися. Деякі етіопські міста повні розвалених і на-пів- розвалених церков і палат. Та в тих руїнах працьовитий дослідник усеж може знайти якийсь оригінальний малюнок, що пригадує славну минувшину Етіопії.

Малюнки, що їх зібрав дослідник Глюль, є у паризькому музею „Трокадеро".

Думки.

Чим менше людина думає, тим більше говорить.

Шафот це місце, де навіть найбільш зрівноважена та спокійна людина тратить голову.

Найдорожчий рід підпису. — це вексель.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Союзовець адвокат Михайло Тремко кандидує на міського судцю.

Демократична партія в Шікаґо виставила кандидатуру п. Михайла Тремка на міського судцю. Правибори відбудуться дня 14. квітня 1936 р. Адвокат Михайло Тремко є членом У. Н. Союза, а саме 221 відділу в Шікаґо. Є він словаком по народности, але пливе в ньому й українська кров, бо його мати була українка. Вона навіть в початках існування У. Н. Союза завязала кілька відділів У. Н. Союза в Тейлор, Па. В цій місцевости побачив світ у 1892 році й пан Михайло Тремко.

Адвокат Михайло Тремко.

Молодий Михайло зпочатку працював у копальнях вугілля в Пенсилвенії, а згодом переїхав до Шікаґо, де працював у знаній фірмі „Сірс Робак Ко.", як знавець словянських мов. Рівночасно студіював теж права.

Михайло Тремко є також членом товариства „Лицарів Колюмба" і багатьох словацьких народних організацій в Шікаґо, в самім серці української кольонії, та бере участь в наших народних імпрезах і помагає нашим справам морально і матеріяльно.

Централя українських горожанських демократичних клюбів, що обеднує 15 українських горожанських клюбів, вважає адвоката Михайла Тремка за нашого приятеля й тому індорсувля його кандидатуру. Згадана Централя є признана офіційно Головною Демократичною Орґанізацією в повіті Кук як репрезентаційне тіло українців з правом голосу.

Комітет відділів У. Н. Союза також поручає п. Михайла Тремка українській кольонії в Шікаґо як союзовця і таку людину, що заслугує на поперття.

Отже просимо всіх голосуючих українців в Шікаґо не забувати за кандидатуру п. Михайла Тремка на міського судцю в Шікаґо і віддати йому свої голоси при надходячих правиборах в день 14. квітня 1936 року.

За Комітет Відділів У. Н. Союза:
Тарас Шпікула, голова;
Павло Підлісний, секретар.

За Українську Американську Демократичну Централю Організацію в повіті Кук:
Іван Цвян, голова;
Д-р Семен Кочій, секретар;
Адвокат Б. Пелехович, член Управи.

—о—

НЮ КЕСЛ, ПА.

Прозріли.

Дня 10. березня гостив у нас п. Евген Ляхович. Представлений нашим парохом о. Петром Журавецьким, вказав нам шлях, яким мали би ми ступати, коли бажаємо визволення нашої рідної землі від окупантів. Прелеґент згадав усіх потерпілих за спільну справу, яких ще не мало буде, коли Україна має бути вільною.

Ми застановлялися над товчком, що змушує нашу краеву молодь кидати погою за втіхою світа, а заставляє її думати про краще будуче зі зброєю в руках.

Нам ясно стало, що причиною нерівної боротьби мусить бути тяжкий матеріяльний і духовий стан України, та непевна її будучність. Не вдовонившись охлапами, що спадають зі стола наших наїзників, всі наші суспільні верстви мусять оглядатись на свої сили.

Всі ми прийшли до переконання, що причиною наших поразок є наша нерішучість і отаманщина. Брак зцентралізування бє наш загал ціпше ворожої нагайки. Угодовщина спиняє нас теж немало.

Своїми руками частенько ми на себе кайдани виковували, коли боялися вмирати під своїм прапором. Теперішня наша свідомість є одначе доказом нашої сили. Ми забуваємо всі свої блуди, а беремося помагати борцям за нашу правду.

Після викладу п. Ляховича ми завязали у себе відділ О. Д. В. У., що спільно з іншими працюватиме в користь того високого ідеалу.

Тогож вечора зібрали ми $12.25 на зрозумілі цілі, а призбиравши поважнішу суму, відішлемо її на місце призначення.

Пан Е. Ляхович подався в дальшу дорогу в орґанізаційні цілі й ми надіємось, що кожда громада загріє його до творчости своєю прихильністю, не менше бодай від нашої.

За відділ О.Д.В.У.: **Василь Мудрак, Стефан Зімак, Юліян Лісно.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

KERR-COOLIDGE BILL

Your editorial of March 17 was very interesting. The proposed bill discussed by you is especially important to Ukrainians, many of whom will no doubt be affected by some of its provisions.

The bill discussed has provoked much discussion and this writer has studied it thoroughly and has read much literature and many of the editorials published about it, together with the many arguments for and against it. In addition, he has recently delivered a lecture at the Ukrainian Democratic Club of New York City at which practically all of its provisions were analyzed. Besides during his practice of the law he has had occasion to advise Ukrainian clients on certain phases of the existing law, and, therefore, feels himself competent to make these additional comments.

No legal interpretation of the many provisions of the bill will be attempted, nor will all of its features be discussed. Instead reference will be made only to a few beneficial features.

It is estimated that the bill would facilitate the deportation of 20,000 criminal aliens, which in and of itself should be a sufficient reason for supporting it.

Much more important, however, is the provision which permits aliens of good character, here illegally, to remain here providing they have been in this country for at least ten years or have a parent, spouse, child, brother or sister who have heretofore been lawfully admitted in this country, or who are citizens, and in addition, it enables such aliens to become citizens.

The bill also enables a certain class of aliens who are here illegally but who are not deportable to become citizens. Under the present law, such aliens are toleratad but are not permitted to become citizens.

It also makes provision for the adjustment of the status of aliens who entered this country legally but have exceeded their stay, and, therefore, remain here illegally. Under the existing law such adjustment could not take place unless such alien left this country and made a new entry. This bill, however, would enable such persons to adjust their status without the necessity of their leaving this country.

The Kerr-Coolidge bill, studied as a whole, provides for the humane treatment of aliens of good character and enables them to become citizens in fact and not "citizens in name only". It eliminates the constant fear and dread of deportation which such aliens now possess because they have entered this country unlawfully, although in many instances such entry was without their knowledge and without guilty intent. It provides elasticity for the existing law in that it enables the exercise of discretion in many unfortunate and sympathetic cases.

Col. D. W. MacCormack, Commissioner of Immigration and Naturalization, favors the passage of this bill which is endorsed by the Y. W. C. A., the Foreign Language Information Service, the International Immigration Service, the National Institute of Immigrant Aid, and many other societies and organizations, especially those interested in the welfare of the alien and in the treatment of the foreign population.

The Kerr-Coolidge bill merits thought and support.

WILLIAM SELNICK,
New York, N. Y.

Умова праця.

Лікар: — Так затямте собі: ніякої умової роботи!

— Пане докторе, а я саме зачав писати повість...

— О, її можете спокійно докінчити.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

В память О. Басарабової.

Відділ 47 У. Н. Союза ім. Ольги Басарабової рішив висиґнувати з каси $5 на народні цілі і помянути память патронки. В нашій малій місцевости тяжко було здобутися на концерт. Зате в неділю, дня 16. лютого, о. М. Колтуцький відправив панахиду та виголосив до сліз зворушливу проповідь, згадавши в ній за життя і терпіння нашої мучениці. Казав, що український нарід може гордитися, що видав такі жінки-геройки, до яких належить світла постать Ольги Басарабової.

Потім урядниці відділу пішли з тацою. Жертвували по $1: о. М. Колтуцький, В. Романків, А. Мушаста, М. Когут, П. Паращак; А. Сисак 60 ц.; по 50 ц.: Т. Данилюк, П. Могильська; по 25 ц. К. Білецька, М. Віхать, К. Заґвоцька, А. Паламар, А. Мадриґа, К. Явна, К. Копчук, А. Ґонтарик. Дрібними датками $2.20. Разом $15.80. Розділено по $5 інвалідам і боєвій акції, а $5.80 матерям засуджених у Варшаві. Гроші вислано до краю через Обєднання.

За уряд відділу: **А. Мушаста, П. Могильська, Параня Паращак.**

---o---

СЕНТРАЛІЯ, ПА.

На політичних вязнів.

На обіді в гром. В. Грабовича, де зібралися ріжні гості, між якими був і п. В. Авраменко, що приїхав в справі збірки на фільму, чесні гості не забули і за нашу молодь, що її судив польський суд у Варшаві. Зібрано на допомогу політичним вязням $9 і вислано до краю через Обєднання. Жертвували по $1: о. Й. Дженджера, о. С. Костюк, В. Волчанський, І. Лупацій, В. Гробарович, Анна Гробарович, В. Авраменко, П. Купер, І. Чепа (мол.).

---o---

ГАРТФОРД, КОНН.

З протестаційного віча.

Протестаційне віче проти Польщі в справі варшавського присуду було успішне, бо, не зважаючи на погану погоду, народу було повно. Реферував прибулий недавно з Европи п. Евген Ляхович. Говорив теж і литовський наш приятель п. Чийс. Протестаційні резолюції відчитала панна Марія Драпак, які принято одноголосно й зараз вислано до Вашинґтону, Ліґи Націй і до Варшави, щоб цілий світ знав, що ми не погоджуємося з польським пануванням на наших землях. Зібрано на галі $35.65.

Розходів віча було $16.81. Осталося на визвольну боротьбу $18.84. З забави на церковній галі прийшло на політичних вязнів $10.65. Разом вислано до Обєднання $29.49.

Жертвували: П. Презімірський $2; по $1: М. Данилів, Л. Апанович, П. Драпяк, В. Стефанів, М. Курдина, Д. Гринчук, П. Салецька, А. Вакалюк, І. Саґан, К. Лукасевич, К. Ярусевич, І. Бойко, М. Чикало, А. Йордан, С. Кундис, А. Локоть; по 50 ц.: А. Данилюк, В. Стрепко.

Л. Апанович і П. Драпяк, секретарі віча.

---o---

ПІТСБУРҐ, ПА.

З коляди на боротьбу.

Заколядовано $17.10. Розхід на стріткари $1. Вислано на визвольну боротьбу $8.11, а решту задержано на допомогу радіовій українській годині.

Жертвували по $1: Т. Куруна, І. Катериняк, О. Іванців, І. Слободзян, Я. Драпайло, Марія Федьків, О. Чернецький, В. Тимків, Анастасія Кравчишин, І. Бекиш, Ф. Цілюпа, Анна Дяк, П. Котула, Я. Федуник; по 50 ц.: І. Пшеничка, Катерина Цілюпа, І. Бережанський, Анна Чернатович; по 25 ц.: М. Хотинський, В. Атаманчук, Розалія Міськів, А. Алик, а решта дрібними датками.

Комітет: **Т. Коруна, І. Катериняк, Я. Федуник, В. Атаманчук.**

---o---

КЛІВЛЕНД, О.

На визвольну боротьбу.

На протестаційному вічу, що було влаштоване заходом Злучених Українських Орґанізацій і від. ОДВУ, наступні громадяни зложили жертви: о. В. Мереньків 2 доляри; Попович, І. Білінський, о. М. Запаринюк, В. Третяк, Г. Коростинський, Прийма, Г. Лещишин, І. Телеп, М. Левицький, П. Гевусь, Г. Лозинський, Н. Юрочко, Н. Щупак, В. Коцоць, А. Мураль, П. Лепян, М. Боднарчук, М. Бурко, Притуляк, Швед, Кидно, І. Кавалець, Ю. Гірняк, Г. Кісіль, С. Постолюк, А. Попіль, Кмичак, Й. Ціхоцький, Н. Бзіль, Й. Труш, С. Адамович, Л. Чупіль, О. Купчик, В. Кукиз, М. Мазур, А. Когут, Д. Шмаґала, Т. Лялюк, І. Ліський, П. Бобечко, В. Мохнач, Н. Павлик, І. Дідун, А. Сидір, Н. Страп, Ст. Ґурська, І. Бурян, І. Писарчук, А. Гірна, А. Декан, В. Тендор, Й. Хміль, С. Лабик, І. Демкович, П. Чорній, П. Коваль, Я. Павлинів, А. Барбир і С. Ломиш по $1; Г. Кукіз, Я. Волянський, А. Хміль, Н. Каік, Г. Степанек, І. Попович, М. Морозович, А. Гевусь, В. Поливчак, П. Гнатяк, П. Чорній, Й. Шимечко, Купчик, П. Осадчук, Кониш і М. Когут по 50 ц. Зібрано суму $69, дрібними датками $28.96, а з відзнак $23.80, отже загальна збірка виносила $121.76. Розходу було $14.22, а решту, то є $107.54 вислано через Обєднання на визвольну боротьбу.

За Уряд Українських Злучених Орґанізацій:

О. Е. Малицький, голова;
Дмитро Шмагала, скарбник;
Григорій Степанек, секр. фін.

---o---

СКРЕНТОН, ПА.

На просвітну допомогу Лемківщині.

Дня 8. березня відбувся в галі української церкви св. Володимира при 7-мій вулиці відчит в справі просвітної допомоги Лемківщині. Головним референтом був гром. Михайло Дудра, представник Лемківківської Комісії при Просвіті у Львові. Він в своїм одногодиннім рефераті розказав подрібно про нинішний тяжкий стан Лемківщини, про те, як поляки стараються зробити з Лемків „почцїви польски людек" та про оборонну акцію, яку ведуть наші культурно-просвітні та економічні товариства в старім краю в останніх часах, зокрема про акцію Лемківської Комісії. При кінці візвав горячо лемківську еміґрацію в Америці до орґанізування своїх сил та допомоги для своїх братів, які падають в нерівній боротьбі. Присутні вислухали реферату з великим зацікавленням.

Другим бесідником був ред. Я. Чиж, який розповів про свій побут на Лемківщині.

Збори перепроваджував гром. Степан Калакука, один з наших найстарших лемків та щирих українських патріотів. Секретарив гром. Михайло Федицький. Жертви зложили: Ст. Калакука $5, проф. Іван Швед $5, д-р Михайло Стець $5; по $2: д-р М. Тацій, пані Параска Тацій, Теді Тацій (син), о. М. Залітач, Т. Миник, О. Запоточний; по $1: В. Захарчук, Анна Дучак, Катерина Мондляк, Гр. Сировицький, М. Федицький, Ф. Демкович, К. Волощук, М. Дунчак, А. Чомко, І. Візний, А. Мондляк, Я. Чиж, О. Тирлич, Н. Масляк, Анна Мандрух, М. Камінський, І. Курило, П. Дочич; Катерина Гондзо 50 ц. Дрібними датками зібрано $4. 65. Разом $50.15. Розходи $2. Зісталося $48. 15.

Гроші ті вислано до касієра Орґанізації Оборони Лемківщини п. Івана Борисевича. Збори вибрали постіний Комітет Допомоги Лемківщині, який являється новим відділом Орґанізації Оборони Лемківщини. До Комітету ввійшли: С. Калакука, М. Федицький, Ф. Демкович, А. Монляк, Н. Чомко, Параска Тацій, Анна Мандрух. Вибраний Комітет просить скрентонське й околичне громадянство збирати дальші датки на ту благородну ціль при всяких нагодах як: пікніках, балях, представленнях, колядах, весіллях, хрестинах і т. п.

Михайло Федицький.

---o---

АЛЕНТАВН, ПА.

Коляда на визвольну боротьбу.

Кожна українська громада, яка є свідома і відчуває безмежну любов до матери України, сповняє рік річно свої обовязки у допомозі у визвольній боротьбі нашому Рідному Краєві.

До таких свідомих громад належить і алентанська громада, яка дбає при всякій нагоді стати у допомозі. І як попередніх років, так і цього року старанням нашого патріотичного членства відділу 23 ОДВУ відбулась коляда, яка принесла на визвольну боротьбу $100, які вислано до Головної Централі ОДВУ в Ню Йорку.

Жертвували: відділ Союзу Українок $5; по $2: Українсько-американський Клюб, сестрицтво Пр. Діви Марії, від. 151 У. Н. С.; Анастасія Мушаста, І. Бурак, Анастасія Януцщак; по $1: о. Д. Сенета, І. Зазворський, С. Сідловський, Р. Бойко, А. Колодій, С. Мешко, П. Лаґоцький, М. Бохно, І. Сікорський, Текля Пашко, М. Пушкар, О. Колодій, М. Коченаш, С. Коколюс, М. Шацький, В. Касич, П. Грабовинський, І. Марущак, Д. Турчин, І. Шевчук, В. Климань, О. Клапко, П. Горбовий, О. Попик, В. Гришко, І. Білан, А. Старанко, Й. Буката, М. Гришко, Анна Салаш, І. Коромець, Л. Хома, М. Терефенко, Г. Біленький, М. Блащак, М. Саврук, С. Маркович, І. Лопушанський, П. Яремчук, О. Когут, Ева Брянко, Д. Рудакевич, Г. Фариняк, В. Пипюк, М. Антонюк, Д. Слота, І. Собчак; І. Заведюк 75 ц.; по 50 ц.: М. Хомик, В. Ярема, М. Радьо, М. Хомик, Т. Бошко, І. Пенчишин, П. Кмець, Катерина Шабат, Д. Барчак, Меланія Худоба, А. Максимяк, В. Ракочий, Анастасія Турчин, Текля Брянко, Феня Брянко, Г. Баранчак, М. Халупа, С. Жмінка, Ф. Світила, М. Худик, І. Боярський, Л. Ґавдан, Д. Кіцак, В. Прокопець, Танька Камінська, І. Рудакевич, С. Ярома, Г. Моло, Ева Риґа, І. Олесь, Марія Світила, І. Федорак, А. Бурковський, М. Брощак, В. Маркович, Г. Іванів, Й. Матковський, Г. Терефенко, А. Вітик, Т. Савечко, П. Малий, Я. Падароф, П. Михальцьо, І. Лобус, П. Лаба, М. Паланиця, В. Кіцак, І. Кушнір, М. Кадубець, Анна Климань, Д. Мороз, І. Тхорик (мол.), Ф. Лось, Софія Войтович, Г. Порохняк, Ю. Ценкий, М. Мацько, Й. Шурин, М. Залуцький, Ю. Федак, Г. Саврук, М. Майдуш, І. Гришко, М. Михайлишин, М. Фартух, В. Фартух, Текля Король, І. Майстрів, І. Когут, В. Романець, П. Галасовський. Дрібними $1.75. — Разом $100.

Заряд від. 23 ОДВУ: **Ант. Максимяк,** предс.; **Роман Бойко,** кас.; **Вол. Пипюк,** фін. кас.; **Іван Зазворський,** рек. секр.

НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ

Вотервліт, Н. Й. — Від. ОДВУ ч. 21.

Підчас реферату Е. Ляховича в нашій місцевости дня 23. лютого зложили такі громадяни свої лепти на визвольну боротьбу: по $1: П. Ковальчик, Валерія Михасів, І. Базар, М. Мадараш, С. Михасів, С. Ковальчик, С. Свота, Н. Дривецький, О. Заяць, Л. Завіський, В. Футулуйчук, П. Риганич, Й. Крушельницький, М. Ксенич; по 50 ц.: С. Чайковський, В. Галайко, В. Гобляк, Т. Яхвак, І. Урбан; дрібними зібрано $4.20. Разом $21.20.

З членських вкладок пересилаємо на визвольну боротьбу $19.00.

Ню Гейвен, Конн. — Від. Червоного Хреста ч. 19.

В часі спільної вечері 18. січня ц. р. зібрано на бойовий фонд $24. Жертвували по $2: Й. Брезіцький, В. Калина, Анна Зборівська; по $1: о. Волинець, Е. Ляхович, Анна Гладун, Маланчук, А. Чизенко, Мирослава Хавлюк, Оля Небор, В. Монастирський, Г. Стасишин, Й. Бурґела, Д. Домарецький, Олена Консевич, Н. Британський; дрібними $5.

Гемтремк, Міш. — Від. ОДВУ ч. 4.

З нагоди 25. ювилею подружжя Івана й Катерини Кардаш зложили на визвольну боротьбу: по $1: І. Кардаш; по 50 ц.: Кіцул, Шеремета; по 25 ц.: Кудла, Шандюк, Галинда, Костюк, Клиш. Разом $3.25.

На визвольну боротьбу жертвували: Андрій Холевка $5, Анна Сенько й Евстахій Ганчарський по $1.

Ню Йорк, Н. Й.

З пушки члениці від. 204 У. Н. Союза $5. Рузя Красновська з пушки $1.

Ню Гейвен, Конн. — Від. Червоного Хреста ч. 19.

З реферату Е. Ляховича пересилаємо на визвольну боротьбу $9.70. А Брухаль жертвував $4.

Клівленд, Огайо. — Від. ОДВУ ч. 8.

Зі збірки під греко-кат. церквою на визвольну боротьбу висилаємо $20.26, а зі Свята Басарабової як чистий дохід $49.42. Разом $69.68.

Ню Йорк, Н. Й. — Від. ОДВУ ч. 10.

З одноцентованого оподаткування членів Відділу переслано на визвольну боротьбу $7.28.

Справедлива кара.

— Ти чого плачеш, хлопчику? Може ти загубився?

— Так! одначе добре мені так! Тому, що я з бабусею пішов на прохід! Бабуся все мусить щось згубити!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(125)

Наївна Арбеля й бувалий Томі Велш скоро були приятелями. Хоч дівчина, навчившися по анґлійськи від лейді Бет, мала деякі трудноші розуміти анґлійську мову американця, то це не було перешкодою. Накінець вона сказала: „Ти не такий гарний, як Джовнс, але кращий".

На згадку про Джовнса Томі задумався поважно. „Ви знаєте Джовнса?" — він скрикнув. „Звідки ви, його знаєте? Де він тепер?" Арбеля оповіла йому спокійно, які вони мали пригоди, і додала: „Я не знаю, чи Джовнс і Бет утекли, чи зловили їх жовніри канаанітів".

„Слухай, дівчино, я мушу знайти Джовнса. Розумієш?" — „Я вже тебе зрозуміла, але не називай мене дівчиною", — Арбеля сказала. „О. Кей", сказав Томі Велш. „Арбельо, тепер слухай. Наперед я тебе добуду з цеї долини, бо я не хочу тебе стратити".

Томі думав провести Арбелю через розколину в горі та сховати її поза стіною, а потім піти шукати Джерія. Очевидно, він не знав, що в той час Борис Ґарето йшов до провалу й готов був заступити йому дорогу.

Мирчак вертається попівночі до дому. Жінка кричить. Мирчак не може зі страху навіть глянути на жінку, а всеж боронится:

— Даруй, жіночко! Я ще в десятій годині вибрався до дому...

— Що?! Таж твоя коршма всього дві короткі вулички відсіля!

— То правда, що вони короткі, ті вулиці — одначе які вони широкі, які широчезні!